

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 8711/2025
03.07.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић, Јасмине Симовић, Јелице Бојанић Керкез и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Миланко Вранић адвокат из ..., против тужене „ОТР Banka Srbija“ а.д. Нови Сад, коју заступа Немања Алексић адвокат из ..., ради утврђења ништавости, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Сремској Митровици Гж 847/24 од 15.01.2025. године, на седници одржаној 03.07.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сремској Митровици Гж 847/24 од 15.01.2025. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Сремској Митровици Гж 847/24 од 15.01.2025. године и пресуда Основног суда у Руми П 245/22 од 11.03.2024. године, тако што се **УСВАЈА** тужбени захтев и утврђује да је ништава одредба члана 11. уговора о банкарском текућем рачуну од 22.02.1996. године под бројем 2092/96 у делу који гласи: „уколико депонент приликом располагања средствима са свог текућег рачуна прекорачи износ покрића на свом рачуну, укључујући и износ дозвољеног прекорачења, платиће камату одређену актима пословне политике банке“.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу на име трошкова целог поступка исплати 120.600,00 динара, у року од осам дана од дана достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Сремској Митровици Гж 847/24 од 15.01.2025. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Руми П 245/22 од 11.03.2024. године којом је одбијен тужбени захтев да се утврди да је ништава одредба члана 11. уговора о банкарском текућем рачуну од 22.02.1996. године под бројем 2092/96 у делу који гласи: „уколико депонент приликом располагања средствима са свог текућег рачуна прекорачи износ покрића на свом рачуну, укључујући и износ дозвољеног прекорачења, платиће камату одређену актима пословне политике банке“ и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка

и обавезан тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка од 67.500,00 динара. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбе члана 404. Закона о парничном поступку (посебна ревизија), са предлогом да се ревизија сматра дозвољеном и усвоји.

Посебна ревизија је, према одредбама члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23; у даљем тексту: ЗПП), у вези с одредбом члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, број 10/23), изузетно правно средство које се, због погрешне примене материјалног права, може изјавити против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, о коме одлучује Врховни суд, ценећи да ли постоји потреба за разматрањем правних питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначавањем судске праксе или новим тумачењем права.

Врховни суд сматра да питање на која указује ревидент – право банке да својом пословном политиком, без саглашавања друге уговорне стране, одређује каматну стопу код уговора о банкарском текућем рачуну, захтева тумачење права у погледу одређености односно одредивости предмета уговорне обавезе из чл. 46. став 2. и 50. став 1. Закона о облигационим односима и уговарања обавеза у складу са начелима равноправности уговорних страна и савесности и поштења, те да је из тог разлога, а и због тога што је у сличној чињеничној и правној ситуацији донето више пресуда којима је усвојен истоврсни тужбени захтев, изјављена ревизија изузетно дозвољена, због чега је донео одлуку као у првом ставу изреке, на основу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о побијаној пресуди на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је 22.02.1996. године закључио уговор о банкарском текућем рачуну са правним претходником тужене банке, којим је уговорено, између осталог, да ће депонент, уколико приликом располагања средствима са свог текућег рачуна прекорачи износ покрића на свом рачуну укључујући и износ дозвољеног прекорачења платити камату одређену актима пословне политике банке. Полазећи од тога, нижестепени судови су закључили да каматна стопа уговорена на начин како је то учињено чланом 11. предметног уговора јесте неодређена, али да је уговорна обавеза одредива и да стога није ништава, сагласно члану 47. у вези с чл. 46. став 2. и 50. став 1. Закона о облигационим односима, те да тужилац није довео у питање акте пословне политике банке, нити чињеницу да у истима наведена каматна стопа која се има применити у случају прекорачења покрића на текућем рачуну, укључујући износ дозвољеног прекорачења, због чега су одбили тужбени захтев.

По оцени ревизијског суда, изложено правно становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

У складу са одредбама Закона о облигационим односима – ЗОО, уговор је закључен кад су се обе уговорне стране сагласиле о његовим битним састојцима (члан 26), у моменту кад понудилац прими изјаву понуђеног да прихвата понуду (члан 31. став 1), која садржи све битне састојке уговора (члан 32), с тим да се воља за закључење уговора може изјавити речима, уобичајеним знацима или другим понашањем из кога се са сигурношћу може закључити о њеном постојању, и мора бити учињена слободно и озбиљно (члан 28), а предмет обавезе мора бити могућ, допуштен и одређен, односно одредив (члан 46. став 2), при чему је предмет обавезе одредив ако уговор садржи податке помоћу којих се може одредити или су страна оставиле треће лицу да га одреди (члан 50. став 1). У супротном ништав је уговор, односно одредба без које уговор може опстати (чл. 47, 103. став 1. и 105).

Уговором о банкарском текућем рачуну банка се обавезује да неком лицу отвори посебан рачун и да преко њега прима уплате и врши исплате у границама његових средстава и одобреног кредита (члан 1052), а уговором о кредиту се банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену ли без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором (члан 1065), при чему су чланом 1066. став 2. прописани битни елементи уговора о кредиту (износ, услови давања, коришћења и враћања). За закључење оба уговора прописана је писмена форма (чланом 1053. за уговор о отварању банкарског текућег рачуна, а чланом 1066. став 1. за уговор о кредиту).

Одобравање позајмице депоненту (дозвољено прекорачење), које је уговорено међу парничним странкама у конкретном случају, има карактер уговора о кредиту. Тај уговор представља уговор по приступу кога сачињава економски јача уговорна страна (тужена у овом случају), у писаном облику. Друга уговорна страна (клијент, будући корисник кредита у виду дозвољеног прекорачења по текућем рачуну) налази се у подређеном положају у погледу могућности преговарања, обиму информација којима располаже (које добија) и утицаја на садржину уговора.

Строга правила поступања у вези са закључењем уговора о кредиту, која су током времена све стриктније и детаљније развијана касније доношеним прописима о заштити потрошача, односно корисника финансијских услуга, у служби су обезбеђења равноправности уговорних страна и њиховог савесног и поштеног поступања у заснивању облигационог односа и остваривањз права и обавеза из њега. Са истим циљем, да би се заштитила права уговорне стране која је у подређеном положају код уговора по приступу, чланом 100. ЗОО је прописано да ће се нејасне одредбе, у случају кад је уговор закључен према унапред одштампаном садржају, или кад је уговор био на други начин припремљен и предложен од једне уговорне стране, како је учињено у конкретном случају, тумачити у корист друге стране.

Тужена је оспореном одредбом уговора за себе уговорила право да висину каматне стопе мења својом вољом, на основу своје пословне политике и критеријума који у оспореној уговорној одредби нису прецизно одређени, нити је тужилац био у ситуацији да као просечан грађанин одреди, па чак ни претпостави, колика ће бити

висина његове обавезе у погледу стопе камате коју је дужан да плаћа. Тако уговорено овлашћење банке да мења каматну стопу у складу са актима своје пословне политике без јасних параметара за одређивање висине каматне стопе противно је начелима савесности и поштења и равноправности уговорних страна, односно добрим обичајима, а обавеза тужиоца у том погледу је неодређена и неодредива, односно супротна чл. 46. и 50. став 1. ЗОО, због чега је ништава, у смислу чл. 47, 103. став 1. и 105. ЗОО.

Из изложених разлога Врховни суд је нижестепене пресуде преиначио и одлуку као у ставу другом изреке донео на основу одредбе члана 416. став 1. ЗПП.

Како је тужилац успео у спору, припада му накнада трошкова целог поступка на основу члана 165. став 2. у вези с чл. 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП. Висина накнаде одмерена је према опредељеном захтеву, применом Закона о судским таксама и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката на основу члана 154. став 2. ЗПП. Тужиоцу су досуђени износи од 9.000,00 динара за састав тужбе, по 13.500,00 динара за заступање на четири одржана рочишта, по 18.000,00 за састав жалбе и ревизије, као и по 1.900,00 динара на име судске таксе за тужбу, првостепену пресуду, жалбу и другостепену, 5.600,00 динара за ревизију и 8.400,00 динара за одлуку по ревизији, односно укупан износ од 120.600,00 динара.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић